

Echinokokózy - základní informace

Echinokokózy jsou zoonózy, u nichž je člověk meziphostitelem tasemnic rodu *Echinococcus*. Konečnými hostiteli jsou různé druhy domácích a divokých savců.

Echinokokóza multilokulární (alveokokóza)

Tasemnice liščí *Echinococcus multilocularis* (synonymum *Echinococcus alveolaris*; měchožil bublinatý) je původcem onemocnění, které se nazývá **echinokokóza (hydatidóza) multilokulární** nebo jiným názvem **alveokokóza**. Dospělá tasemnice žije ve střevě masožravců, meziphostiteli jsou drobní savci, člověk je hostitelem příležitostným.

Onemocnění alveokokózou je hlášeno z některých zemí centrální Evropy, Ruska, zemí střední Asie, západní Číny, části severozápadní Kanady a západní Aljašky. Na konci 80. let 20. století byl hlášen výskyt onemocnění ve 4 střeoevropských zemích, v roce 1999 v 11 zemích, přesto roční incidence onemocnění zůstává na nízké úrovni. Ve střední Evropě mohou být zdrojem nákazy nejen lišky, ale i psi a kočky konzumující hlodavce žijící na polích nebo zahradách, kteří se v oblastech výskytu lišek mohou nakazit požitím embryofores vylučovaných liškami. K šíření parazita do dříve neendemických oblastí dochází v severní Americe a na ostrově Hokaidó v Japonsku v důsledku pohybu lišek.

Inkubační doba onemocnění kolísá od 5 do 15 let. Alveokokóza je téměř vždy lokalizována v játrech. Z primárního ložiska se šíří lymfatickou a krevní cestou, onemocnění svým charakterem připomíná zhoubný nádor.

Prevence

Eliminace *E. multilocularis* u divoce žijících hostitelů v přírodě není možná, proto je nutné v endemických oblastech zamezit kontaktu psů s liškami. Prevencí onemocnění u lidí je pečlivé dodržování hygieny rukou - mytí rukou teplou vodou a mýdlem před manipulací s jídlem, po kontaktu se psem nebo kočkou. Lidé by neměli sbírat a jíst volně rostoucí ovoce nebo zeleninu sbíranou přímo ze země. Všechny volně sbírané potraviny by měly být před konzumací pečlivě omyty nebo uvařeny, vajíčka tasemnice se ničí varem, ale nikoliv zmrazením. Psi a kočky by měli být pravidelně odčervováni, v případě možné konzumace hlodavců antiparazitární prostředek doporučí veterinář.

Echinokokóza cystická

Echinococcus granulosus (měchožil zhoubný) je původcem onemocnění nazývaného **echinokokóza (hydatidóza) cystická**. Konečným hostitelem této tasemnice jsou psovitě šelmy, které vylučují vajíčka tasemnice trusem. Vajíčka zůstávají infekční po dobu několika týdnů. Člověk se nakazí požitím vajíček po kontaktu s infikovaným psem, přenos je možný i vodou, potravinami, půdou nebo předměty kontaminovanými vajíčky. Onemocnění má inkubační dobu 1-20 let, jeho projevem jsou cysty, nejčastěji v játrech, které způsobují obtíže v závislosti na jejich lokalizaci a velikosti. Pokud dojde k onemocnění člověka, je nezbytné zajistit parazitologické vyšetření psa, který byl pravděpodobným zdrojem infekce (ve střevě psa přežívá tasemnice 2-3 roky). Psi by měli být pravidelně odčervováni a neměli by být krmeni

tepelně neošetřenými vnitřnostmi ovčí a jiných býložravců.

*Informace o výskytu alveokokózy v Evropě jsou převzaty z:
Pedro L. Moro, Paul Cantey*

Echinococcus Species: Agents of Echinococcosis

Principles and Practice of Pediatric Infectious Diseases, 2018, pp. 1404-1410.e1